

TARVITSEMMEKO AUKTORITEETTEJA?

Pekka Ervastian esitelmä 1.4.1929

Tarvitsemmeiko auktoriteetteja? Tämä kysymys on viime aikoina käynyt sangen polttavaksi, sillä ihmiskunta täällä länsimailla on viimeisinä vuosikymmeninä, voisimme sanoa viime vuosisadalla, vähitellen vapautunut sokean uskon kahleista ja alkanut panna arvoa ihmisjärjen omalle toiminnalle ja ihmisajatukselle. Yhä enemmän on ihminen heittänyt päältänsä kaikki sokean uskon kahleet ja itse ryhtynyt ajattelemaan ja kysymään. Tietysti eivät suuret joukot vielä ole ryhtyneet ajattelemaan ja kysymään. Tietysti eivät suuret joukot vielä ole ryhtyneet itsenäiseen ajatteluun, mutta meillä on sivistyneessä maailmassamme suuri joukko ihmisiä, jotka tulevat osallisiksi tästä meidän nykyaikaisesta opillisesta sivistyksestämme, ja jotka sen nojalla ovat tulleet siihen lopputulokseen, että mitään auktoriteetteja ei oikeastaan saa olla. Ihminen on liian ylevä olento uskoakseen mitään sokeasti, luottaakseen toisiin ilman muuta. Ihminen on kutsuttu vapaaksi olennoiksi, ja sentähden on todella paljon ihmisiä meidän aikanamme, jotka sanovat oikein sydämensä vakaumuksesta, että auktoriteetteja ei pidä olla. Toisia on sitten taas, jotka sanovat, että ilman auktoriteetteja ihminen ei tule toimeen.

Kun muistamme, mitä kaikista viisaimmat ihmiset maan päällä ovat sanoneet. Kun muistamme, mitä esim. Gautama Buddha sanoi, niin silloin meidän täytyy ehkä hämmästyksellemme todeta, että Buddha nimenomaan sanoi, että ei pidä luottaa mihinkään asiaan sentähden, että joku on sen sanonut, tai sen tähden, että se on jossakin kirjassa, pyhässä kirjassa niin selitetty, tai että joku pyhä, korkea, viisas jumalallinen olento on niin sanonut. Ei pidä mihinkään uskoa ja luottaa, ellei oma sisäinen järki ja vakaumus sano, että asia on tosi. Näin on sanonut Buddha, joka on aivan äärettömän järkevä

ja filosofinen ajattelija ja ihmetellä emme siis voi, että on ihmisiä, jotka hylkäävät kaiken auktoriteetin vedoten juuri tällaisiin suuriin edeltäjiin.

Jos ajattelemme teosofista liikettä, niin muistamme, kuinka Madame Blavatsky aina sanoi, että sokea usko vie ihmisen turmioon. Mestaritkin kirjoittivat kirjeissään sillä tavalla, että sokea usko vie turmioon. Kun perustetaan uskontoja, jotka vetoavat sokeaan uskoon, niin saadaan äärettömän paljon pahaa aikaan maailmassa. Semmoisen ajan pitää loppua. Meidän pitää päästä irti kaikesta sokeasta uskosta ja kaikesta siitä kirkkojen ja uskontojen pakosta ja ylivallasta, joka nykyään painaa ihmiskuntaa kuin painajainen. Sillä tavalla Madame Blavatsky aina sanoi, ja me voimme jäädä hieman epätietoisiksi koko kysymyksestä kuinka oikein on. Ehkei ole olemassa mitään auktoriteetteja, ehkei meidän ollenkaan pidä uskoa ja luottaa mihinkään, ellei meidän oma järkemme ja sydämemme vakuuta, että se on totta. Tämä jää meille probleemaksi siitä yksinkertaisesta syystä, että me ihmiset tunnemme oman tyhmyytemme: „Minähän en osaa tätä kysymystä ratkaista.” Jos ajattelemme jotakin asiaa, josta ei meillä ole aavistusta, niin me emme osaa sitä ratkaista. Jos joku toinen sanoo, että niin on asianlaita, niin me emme kykene sanomaan, että tuohon ei saa uskoa. Ei se voi olla, niinkuin sinä sanoit, ei siihen saa umpimähkään uskoa. Minun järkeni ei sano mitään, mutta ei sinuunkaan voi luottaa. Meistä tuntuu, että sillä tavalla on melkein hiukan hullunkurista ruveta sanomaan. Me toivomme, että asialla olisi helpompi ratkaisu. Kun joudumme tällaiseen epätietoisuuteen, olemme itse asiassa langenneet hyvin selvään erehdykseen. Olemme langenneet siihen erehdykseen, että olemme luulleet, että tuo sana – ei saa olla sokeata uskoa ja auktoriteetteja – on sanottu aivan umpimähkään ihmisille, kelle tahansa ja koska tahansa. Jos me niin ajattelemme, niin me erehdymme. Ei Buddhakaan sanonut sitä kelle tahansa. Ei Madame Blavatsky sanonut sitä kelle tahansa, eivätkä

Mestaritkaan sitä tehneet. Ei kenelle tahansa, umpimähkään. Buddha puhui omille opetuslapsilleen, niille, jotka kuuntelivat häntä. Madame Blavatsky kirjoitti teosofeille ja mestarit niin ikään niille, jotka etsivät totuutta.

Meidän on tehtävä ero niiden ihmisten välillä, jotka eivät mitään ajattele eivätkä etsi mitään totuutta. Ne ihmiset, jotka eivät mitään ajattele eivätkä kysy, he ehdottomasti tarvitsevat jonkun toisen opetusta, he ehdottomasti tarvitsevat auktoriteetteja. Mitä lapsesta tulee, jos lapsi kasvatetaan miten tahansa, jätetään oman onnensa nojaan, ellei häntä huolella kasvateta ja ellei hän voi luottaa omiin vanhempiinsa ja opettajiinsa, ellei hän saa ajatella, että hänen isänsä ja äitinsä tietävät, mikä on oikein? „Se on oikein ja minun täytyy siihen uskoa, minun täytyy uskoa, mitä isä ja äiti ovat sanoneet.” „Se on niinkuin isä sanoo, jos teen toisin, niin teen väärin.” Lapsella täytyy olla auktoriteetteja. Samalla tavalla ne ihmiset, jotka eivät etsi totuutta, jotka eivät itse tee kysymyksiä ja etsi vastauksia kysymyksilleen, ovat lasten asemassa. Hehän ovat asetetut lasten tilalle, ja he todella joutuisivat suuresti harhaan, he kulkisivat hyvin helposti väärään suuntaan, ellei olisi mitään normeja heille annettu ellei olisi mitään auktoriteetteja, ellei olisi mitään opettajia.

Tietysti on selvää, että jos joku opettaja, jos hän – oli hän sitten henkilö tai kirkko tai mikä tahansa – vaatii niiltä ihmisiltä, jotka eivät osaa ajatella, jotka eivät hänen omasta mielestään ole täysin päteviä ja selviä, niin silloin hän, tuo auktoriteetti, menettelee väärin. Silloin hän opettajana ja auktoriteettina ottaa vastuun päälleen, sen vastuun, että hän vie ihmisiä harhaan ja rakentaa silloin itselleen omaa karmaa. Ne, jotka luottavat hänen sanoihinsa, eivät tee syntiä.

Taas, jos jokin opettaja kirkko tai uskonto, opettaa ihmisille hyvää, sanoo heille, että näin on asia, näin ja näin pitäisi menetellä, niin silloin ne ihmiset, jotka eivät mitään itse ajattele, mitään itse kysy, jotka asettuvat lapsen asemaan, saavat apua

tuolta opettajalta, ja kirkolta, kun he luottavat noihin sanoihin ja tuntevat sisässään, omassa tunnossaan, että tuo on totta, mitä sanotaan. Se on totta todella kun sanotaan: „Älä varasta, älä tee mitään vääryyttä, älä valehtele, ja älä murhaa.” Se on totta. Kun nämä ihmiset, jotka eivät itse mitään ajattele, kun he tuntevat tunnossaan vastakaikua kuulemilleen opetuksille, kun he tuntevat, että tuo on oikein, vaikkeivät ole sitä ajatelleet ja ymmärtäneet, miksi se on oikein, miksi on oikein olla tekemättä pieniä kepposia, miksi on oikein olla valehtelematta ja varastamatta, niin kuitenkin heidän omatuntonsa sanoo heille, että tuo oppi on sittenkin oikein ja he saavat siitä jotakin tukea elämässään.

Vasta sitten, kun ihmisestä on tullut totuudenetsijä, kun hän alkaa itse ajatella ja kysyä, ja kun hän tahtoo itse kokea asioita, silloin tulee hänen eteensä käytännöllisenä kysymyksenä, pitääkö olla auktoriteetteja vai eikö. Silloin tämä auktoriteettikäsitys muuttuu. Silloin hän tietysti verrattain pian totuudenetsijänä ymmärtää, että auktoriteetteja ei voi olla siinä mielessä, että minä etsivänä sieluna uskoisin umpimähkään mihin tahansa. Minun täytyy ainakin selvästi ymmärtää, mihinkä minun pitää uskoa, ja kuka ties vielä vähän enemmänkin vaaditaan. Ehkei ole kyllin, että minun omatuntoni hyväksyy, ehkä vaaditaan, että minä itse etsin ja mahdollisesti pääsen tietoon. Totuudenetsijä kyllä huomaa pian, jos hän on todellinen totuudenetsijä, että mitään vallattomuutta, mitään semmoista mielivaltaista vapautta ei ole olemassa. Elämä on erinomaisen hyvin järjestetty laitos. Elämä on hyvin lainmukainen. Elämässä ei ole mitään mielivaltaa. Elämän suurissa laeissa, sisäisissä periaatteissa ei ole ollenkaan mitään mielivaltaa. Me ihmiset, me saamme kyllä olla välittämättä elämän laista. Me saamme tehdä syntiä ja me saamme kulkea harhaan, mutta elämä itse on niin hyvin järjestetty, niin säännönmukainen, niin laillinen, että me kyllä vähitellen opimme elämää ymmärtämään, elämän lain edessä nöyryinä kumartamaan ja tunnustamaan, että auktoriteettiuden

puutetta ei ole ollenkaan. Ei ole mitään muuta olemassa kuin auktoriteetteja. Mikä on se auktoriteetti? Se on itse elämän totuus. Totuudenetsijällä on paljon ankarampi ja vaativampi auktoriteetti kuin konsanaan semmoisella ihmisellä, joka ei ole ajatellut ja uskonut. Totuudenetsijällä on auktoriteettina itse totuus. Hän pyrkii totuuteen, ja hän tietää, että totuus ei ole mielivaltainen. Totuus ei ole semmoinen, että minä tänään näen totuuden näin ja huomenna noin ja että meitä ihmisiä on satoja yhdessä ja me katselemme kuitenkin eri tavalla totuutta. Ei se silloin ole todellinen totuus. Se on vain silloin meidän mielipiteitämme ja arveluitamme. Onhan meillä matemaattisestikin totuudet. Nehän ovat semmoista laatua, että jos me niitä ymmärrämme, niin me emme voi olla eri mieltä siitä esim. että $5 \times 5 = 25$. Me olisimme hyvin hulluja, jos me rupeisimme sellaisesta väittelemään. Jos toinen sanoo, että se on 20, ja toinen, että se on 26, silloin me olisimme todella hyvin omituisia. Emme voi olla totuudesta eri mieltä. Totuus sanoo, että $5 \times 5 = 25$. Meidän ei tarvitse olla enää eri mieltä eikä kahden vaiheilla.

Jos nyt yleensä on asioita, joista olemme eri mieltä, niin meidän tulee sopia niistä, meidän tulee olla suvaitsevaisia toisillemme, ja meidän täytyy tunnustaa, ettemme mitään tiedä. Me nyt arvelemme näin ja arvelemme niin, ja meidän on parasta peittää kasvomme ja hävetä, että näin arvelemme.

Jos joku tietäisi yhtä hyvin kuin että $5 \times 5 = 25$, että ihminen elää kuoleman jälkeen, että hän on kuoleman jälkeen oma itsensä, että hän kuoleman jälkeen elää samanlaisena ihmisenä, jos hän nyt sen tietäisi, ja hän olisi yksi sadasta, 99 ei tietäisi mitään, niin onko totuus silloin se, mitä nämä 99 sanovat siitä? Yksi noista 99:stä sanoo varmaan, että emme me ole nähneet kuoleman jälkeistä elämää. Me olemme ainoastaan nähneet, että ihminen kuolee kuin puu, ja ihmisestä ei ole sitten enää mitään jäljellä. Ei ole kuolemanjälkeistä elämää. Joku voi noista 99:stä sanoa, että ei ole mitään olemassa, toiset taas sanovat, että ne

ovat asioita, joista ei saa mitään kertoa, vaan joihin pitää uskoa. Mitä meidän pitää uskoa? Noiden ihmisten joukossa on yksilöitä erilaisista uskonnoista. Jokainen alkaa siis oman uskonsa mukaan selittää, kuinka asiat ovat. Toinen sanoo, että ihminen nukkuu haudassa ja saa heti täyden levon. Ihminen nukkuu haudassa. Hänet on pantu arkkuun, hänet on pantu multa ja hän ei tiedä itse siitä mitään. Toiset taas kertovat, että kuollut menee kiirastuleen. Siellä hän palaa, ja kaikki paha menee hänestä sillä tavalla pois. Sitten on vielä semmoisia, jotka sanovat, että ihminen on sellainen, että hän kuoleman jälkeen vielä „pastierailee” täällä maan päällä. Sitten taas toiset sanovat, että ettekö tiedä, että kun ihminen kuolee, niin hän kuoleman jälkeen joutuu vankikoppiin, jossa hän saa ajatella, kuinka tyhmä hän on oli elämänsä aikana maan päällä. Taas jotkut huomauttavat: „Kuinka olettekaan tyhmiä, kun ette tiedä mitään elämän järjestyksestä. Ihminenhän kärsii täällä elämän aikana, ja hänhän tietysti kuoleman jälkeen pääsee taivaaseen. Kuin nuoli hän menee taivaaseen, ja siellä hän saa nukkua ja nähdä kauniita unia.” Lopulta emme enää jaksa kuunnella noiden 99:n väitteitä. He joutuvat niin sanakiistaan, ettei siitä tule niin mitään. Ja se yksi ihminen, joka tietää, se yksi ihminen, joka on käynyt kuoleman valtakunnassa, joka itse on nähnyt, mitenkä on kuoleman jälkeen, mykistyy. Ei hän osaa mitään kertoa. Hän kukaties huomaa, että jokainen noista kiistelijöistä on saanut pienen aavistuksen noista asioista, on joltain puolelta saanut kuulla, kuinka asiat ovat, mutta eiväthän he ole selvillä itse totuudesta ja todellisuudesta. Kun tällä tavalla huutavat ja kiistelevät ne, jotka eivät mitään tiedä, jotka kuulemiensa nojalla hirveästi puhuvat, niin se, joka tietää, jää mykäksi. Hän tietysti seisoo ja kuuntelee ihmeekseen ja ajattelee: „Herranen aika noita auktoriteetteja! Voi, että niitä auktoriteetteja pitää olla! Noin ne vievät ihmistä pimeyteen”, hän ajattelee ehkä näin. Mutta tietysti hän silloin samalla lisää: „Voi niitä auktoriteetteja, jotka eivät

mitään tiedä! Hehän ovat ainoastaan traditionien ja kuulemansa nojalla jotain puhuneet.”

Meidän täytyy sanoa: „Todella, todella! Kaikenlaiset tuollaiset auktoriteetteihin perustuvat ennakkoluulot ja arvelut ovat hyvin vaarallisia. Ne eivät ratkaise. Yksi on auktoriteetti olemassa”, niin sanoo tuo sadas, joka on noiden toisten keskellä. „Se on minun tietoni. Minä tiedän kuinka asia ovat. Minä olen siis auktoriteetti, mutta enhän minä voi mitään sanoa noiden kiistelijöiden kuullen. Eihän kukaan heistä kuuntelisi.” Ei hän, tuo auktoriteetti, voisi olla huutajien kesken huutavan ääni korvessa. Ei kukaan kuuntelisi häntä. Hänen täytyy olla hiljaa. Mutta niin pian kun toiset vaikenivat, täytyy hänen olla huutavan ääni korvessa, ja kun hän on sellainen, silloinhan hänen sanoillaan on auktoriteettia. Se on silloin $5 \times 5 = 25$.

Me näemme siis, että totuus, joka on aina auktoriteetti, voi siis tulla elämässä esille totuuden tietona jonkun ihmisen kautta, ja silloin se ihminen on ehdottomasti totuuden edustaja ja siis auktoriteetti. Mutta hän on kyllä siinä asemassa, ettei hän voi eikä hän tahdo vaatia mitään auktoriteettia. Siinä on hyvin kummallinen ero. Totuus ei vaadi mitään. $5 \times 5 = 25$ on totuus, joka hymyilee ystävällisesti, silloin, kun me olemme tukkanuottasilla siitä, onko se 25 tai 24. Ei totuus mitään tee. Ei totuus huuda. Ei se ota noita kiistelijöitä tukasta ja sano: „Kuulkaa, kuulkaa, se ei ole 26 vaan 25.” Totuus ei tee sillä tavalla. Totuus on aivan hiljaa. Totuus on mykkä. Samalla tavalla totuuden tietäjät eivät myöskään sekaannu ihmisten riitoihin, silloin kun he eri tavalla esittävät asioita. Tämä totuuden tietäjä sanoo kyllä itse, kuinka asiat ovat, mutta kukaan ei tiedä, ovatko hänen sanansa sen pätevämpiä kuin jonkun toisen sanat. Ja kuitenkin hän on auktoriteetti.

Millä tavalla, koska hän tulee auktoriteetiksi? Hän tulee heti auktoriteetiksi, kun joku toinen ihminen etsii, ajattelee ja pääsee itse tietoon. Mutta hänen auktoriteettinsa vaatii juuri toisia etsimään. Totuuden sana on aina rauhallinen, niin vakuuttava ja

niin inspiroiva, että se panee ihmisen ajattelemaan ja etsimään ja lopulta löytämään. Meidän on siis totuudenetsijoinä helppo ratkaista tuo kysymys, tarvitsemeko auktoriteetteja. Me tarvitsemme aina auktoriteetteja, mutta se auktoriteetti on totuus ja ne ihmiset, jotka totuuden tietävät.

Me ihmiset etsiessämme totuutta, etsimme sitä aivan vaistomaisesti ja tarvitsemme myöskin vastauksen kolmea linjaa pitkin sen tähden, että me ihmiset olemme kolmiyhteisiä olentoja. Me olemme psykologisesti kolmiyhteisiä. Me emme ainoastaan tiedä, vaan myöskin tunnemme ja tahdomme, ja tämä länsimaalainen kolmijako vastaa itämaalaista ja teosofisesti tuntemaamme kolmijakoa: aatmaa = tahto, buddhi = tunne ja manas = tieto, järki. Näitä kolmea linjaa pitkin täytyy meidän tajuta totuus, muuten se tulee yksipuoliseksi. Totuus on semmoinen käsite, jonka me ratkaisemme aivoilla. Aivot eivät käsitä meitä kokonaan. Totuus on oleva meille semmoinen käsite, joka ratkaisee olemuksemme kokonaan. Me emme kaipaa totuutta ainoastaan järjellämme, vaan me kaipaamme totuutta myös tunnollamme ja tahdollamme.

Kun lähdemme järkitotuudesta ja tieteelliseltä lähtökohdalta ja koetamme sillä tavalla todistaa itsellemme muutamia sangen tärkeitä asioita, niin huomaamme, kuinka on tieteellisesti todistettu ja pätevä tosiseikka se, että koko elämä on liikuntaa. Sanoohan Madame Blavatskykin siitä „Salaisessa opissa”, ja senhän sanoo meille, meidän päiviemme luonnontiedekin. Se sanoo meille, että elämä on aina vibrationia eli värähtelyä. Ei ole mitään elämää ilman vibrationia eli värähtelyä. Jos ehdoton elämä, absoluutti, on ilman liikuntaa, elämää, väreilyä täydellisessä hiljaisuudessa, silloin ei ole olemassa mitään ilmennystä, mitään elämää. Se on suuri yö, josta „Salainen oppi” puhuu, mutta niin pian kuin on elämää olemassa, niin on liikuntaa.

Nythän meidän luonnontieteilijämme ovat tutkineet näitä luonnossa esiintyviä vibrationeja. Kaikki aistimuksemme,

kaikkihan ne perustuvat juuri näihin vibrationeihin. Luonnontieteilijät ovat tutkineet tätä liikuntaa luonnon elämässä sen eri skaaloissa. Liikunta aineessa on skaaloihin jaettu tällä tavalla: neljännestä oktaavista 13:en oktaaviin saakka on liike ääntä. Se kuvastuu meidän tajuntaamme äänenä. Mutta sitten hyvin monta vibrationia, joista tiedämme hyvin vähän. Meillä on kyllä Marconin säteilyt ja Hertzin liikunto siinä välillä, mutta meidän täytyy mennä aina 49 oktaaviin saakka, ennenkuin taas aistimme sanovat meille, että jotakin on olemassa, 49:nessä oktaavissa me näemme. Silloin silmämme näkevät. Mutta kun menemme siitä eteenpäin, niin kaikki peittyi hämärään ja emme tiedä maailmasta mitään. Me tiedämme, että liike tulee nopeammaksi ja nopeammaksi. Seuraavassa oktaavissa meillä on sitten sähkö.

Meillä on todella luonnon antamia todistuksia siitä, että väreilyä on olemassa. Me tiedämme, että kuinka pitkälle tahansa me menemme, niin on liikuntaa olemassa, on värähtelyä. Aivan pikkiriikkinen osa näistä värähtelyistä tulee meidän aistimiemme kautta meidän tajuntaamme. Mutta maailma todella hyökkää meihin. Meidän täytyy sulkea aistimme ollaksemme vähänkään tietämättömiä ulkopuolella olevasta maailmasta. Heti kun me aukaisemme silmämme tai annamme korviemme kuulla, niin maailma hyökkää meidän sisäämme. Me saamme kuvia tajuntaamme tästä ympäröivästä maailmasta. Meidän ei siis tarvitse etsiä mitään maailmasta. Maailma itse antaa tietoa itsestään, mikäli meillä on aistimme, mikäli meillä on mahdollisuus ottaa vastaan. Ja kuitenkin me olemme kuin suljetussa torvessa, umpisokkelossa, sillä me emme tiedä mitään niistä kaikista väreilymuodoista, joita on olemassa. Että niitä on olemassa, sehän todistaa meille, että on olemassa näkymätön maailma, semmoinen maailma, jota me emme näe. Me kuulemme, me tunnemme, me maistamme ja me haistamme. On näkymätön maailma olemassa. Se on tieteellinen tosiseikka.

Meidän aistimme voivat vielä meidät harhaan. Tahdon huomauttaa yhdestä seikasta, joka näyttää meille, kuinka itse asiassa Immanuel Kant oli oikeassa, kun hän sanoi, että aika ja paikka, nämä kaksi välttämätöntä edellytystä kaikille aisteille, ovat vain meidän oman tajuntamme moodeja eli toimintamuotoja. Eivät ne ole itsessään semmoisia, kuin meille näkyvät. Eivät ne ole mitään ehdottomia. Otan yhden esimerkin:

Me tiedämme, että me voimme nähdä kuusi lyöntiä sekunnissa. Jos lyön tässä sormellani kuusi kertaa sekunnissa, niin kaikki voivat nähdä silmillään, että se luo kuusi kertaa sekunnissa, mutta jos minä lyön seitsemän – kahdeksan kertaa, niin emme näe mitään lyöntejä, vaan me näemme kuin yhden viivan. Nyt on tässä kysymyksessä juuri aika. Me olemme valinneet tuon ajan, yhden sekunnin, pohja-ajaksemme ja mittaamme sen mukaan. Jos nyt sanoisimme, että noihin kuuteen lyöntiin, jotta me ne osaisimme havaita, kuluu itse asiassa 10 sekuntia tai esimerkiksi, että 10 sekuntia kestää, ennekuin tajuamme yhden lyönnin, niin me voimme aivan hyvin mennä vielä eteenpäin ja sanoa, että kestää kokonainen vuorokausi, ennen kuin tajuamme tämän yhden ainoan liikkeen. Koettakaamme vähän ajatella tätä. Tämä on kyllä mielivaltaisen esimerkki, mutta samalla se on täydellisesti tieteellinen ja täysin pätevä. Voimme selvästi, tieteellisesti olettaa, että sensijaan, että yhdessä sekunnissa näemme kuusi lyöntiä, näemme vuorokaudessa vain yhden lyönnin. Jos siis meidän tajuntamme toimisi niin hitaasti, ettemme voisi nähdä muuta kuin yhden ilmiön vuorokaudessa, niin mitä siitä seuraisi? Aivan uusi maailma avautuisi meille. Mehän silloin näkisimme, kuin puut metsässä ja kukat niityllä kasvaisivat. Kestää nimittäin niin äärettömän kauan, ennekuin yksi liikunto tapahtuu tuossa puussa, tuossa kukassa. Me näkisimme todella puitten kasvun. Me voisimme selvästi seurata, kuinka puu sykkii yhden kerran vuorokaudessa ja sillä tavalla seurata sen kasvua. Taas jos me panisimme tuon aikamääräyksen lyhyemmäksi, jos me

sanoisimme, että yhtä hyvin kun me näemme kuusi tämmöistä lyöntiä sekunnissa, näkisimme kuusi miljoonaa lyöntiä ihan näillä omilla silmillämme, niin mitä siitä seuraisi? Me näkisimme jälleen kuin uuden maailman. Kaikki kulkisi niin äärettömän nopeasti. Jos me itse voisimme elää aivan tässä ruumiissa tällä tavalla, niin me näkisimme ihmiskunnan historian ihan edessämme. Me näkisimme siis yhdessä sekunnissa sen, mikä muuten kestäisi miljoonia sekunteja. Me huomaisimme, että ympäröivä elämä kulkisi niin tavattoman nopeasti meidän silmissämme, että ihmiskunta eläisi historiansa meidän edessämme.

Tämä on aivan pätevä, tieteellinen resonemangi. Tieteelliset tutkijat todistavat meille, että näin on. Ottakaamme vielä kolmas esimerkki, joka meille teosofisille totuudenetsijöille on hyvin kiintoisa, ja jonka me kaikki edeltäkäsin tunnemme, ja joka on hyvä vetää uudelleen mieleemme:

Teosofisissa kirjoissa puhutaan aina akaashasta. Akaasha on sama kuin Pater Aether, isä etteri. Me voimme lukea kaikessa kirjallisuudessa tästä akaashasta, joka on niinkuin Madame Blavatsky sanoo, etterin sisempi ja korkeampi muoto. Puhutaan akaashasta lukemisesta. Me voimme lukea akaashaa, me voimme lukea akaashisia kirjoja. Tuohan tuntuu kauhean salaperäiseltä. Sanotaan, että ihminen, joka osaa lukea akaashaa, voi katsella ihmiskunnan menneisyyttä. Hän voi esim. saada jotain selville Caesarista. Hän voi saattaa tuon ajan silmiensä eteen, ja hän voi seurata tapahtumia tuona aikana. Jos sillä tavalla osamme lukea akaashaa, niin silloin meillä on tuo auktoriteettinen tieto, ja me voimme todella sanoa, että niin oli. Oli todella niin, että Brutus pisti tikarin Caesarin rintaan. Hän voi vielä määritelläkin, minkä luun kohdalle tikari työnnettiin j. n. e.

Toiset ihmiset, jotka eivät osaa lukea akaashaa, panevat kätensä ristiin ja sanovat: „Kyllä se on ihmeellistä! Voiko ihminen todella noin lukea? Minusta on niin salaperäistä ja käsittämätöntä, että sellaista on olemassa. Kuinka voi katsella

menneisyyteen?” Hyvät ystävät, tämä on tieteellisesti todistettu tosiseikka. Se on jokaisen kokemus. Jokainen meistä tietää, että todella on sillä tavalla. Todella on olemassa tällainen akaasha. On ainoastaan kysymys sitä, osammeko sitä lukea vaiko emme.

Lähtekäämme ulos, sanokaamme kauniina talviyönä, ja katselkaamme taivasta. Näemme paljon tähtiä taivaalla. Me näemme tuossa kuun, me näemme toisiakin planeettoja, ehkä Marsin, ehkä Venuksen, ehkä Jupiterin. Aurinko on laskenut mailleen. Sitten me näemme vielä hirmuisen paljon tähtiä, ja me tiedämme, että nuo tähdet eivät kuulu meidän aurinkokuntaamme. Ne ovat vallan toisia omia aurinkokuntia. Ne ovat aurinkoja hyvin, hyvin kaukana. Jos me olemme koulussa saaneet luonnontieteellisen sivistyksen, niin me tiedämme, että nuo kaikki taivaankappaleet ovat sangen kaukana. Kuu on hyvin kaukana. Ei se ole myöskään mikään juusto, vaan se on suuri pallo. Toiset planeetat kuuluvat myöskin olevan palloja, ja hyvin kaukana nekin ovat. Ajatelkaamme aurinkokuntia. Nuo pienet tähdet tuolla ovat kaikki mahdolloman suuria aurinkokuntia. Jos emme usko tätä, niin ei meidän tarvitse muuta kuin mennä observatorioon ja katsella suuren teleskoopin läpi. Todistavaa on silloin suunnata tuo teleskooppi kuuhun ja katsella, kuinka kuu nousee silmiemme eteen aivan silmännähtävästi jonkunlaisena pallona avaruudessa. Me näemme siinä aivan selvästi sen pintaa, vuoria, laaksoja ja luultavasti joitakin meriä. Kun me esim. paljaalla silmällä katselemme Marsia, niin emme näe muuta kuin kiiltävän tähden, mutta kun me katselemme sitä teleskoopin läpi, niin me näemme, kuinka avaruuden yöstä astuu eteemme pallo. Muistan, kuinka nuorena poikana sanomattomasti ihastuin ja hämmästyin, kun sain tällä tavalla katsella taivasta. Minä niin hengessäni kaipasin tietoa siitä, olivatko nuo todella taivaankappaleita sillä tavalla kun oli kerrottu. Kun astronomisessa observatoriossa sain katsella teleskoopin läpi, niin kaikki epäilykset haihtuivat. Se oli suurenmoista! Sitten me tietysti voimme kääntää tuon

teleskoopin toisiin kaukaisiin aurinkoihin, ja se ei vaikuta mitään. Ne eivät muutu miksikään. Näkyvät vain vähän selvemmin tämän teleskoopin kautta.

Mehän ymmärrämme hyvin, että suurilla matemaattisilla laskuilla päästään selville tähtien etäisyyksistä. Saamme tietää, että niin ja niin monta kilometriä on esim. kuu maapallosta. Voimme myöskin aivan tieteellisesti todistaa itsellemme, että auringosta tulee valo niin ja niin monen minuutin aikana. Vähän yli kahdeksan minuuttia kestää, ennen kuin valo tulee maahan auringosta. Me ymmärrämme, että niistä semmoisista tähdistä, jotka ovat vielä kauempana, kestää vielä kauemmin aikaa, ennen kuin valo ennättää tänne maapallolle. Mitä se merkitsee, että valo kulkee kahdeksassa minuutissa auringosta maahan? Se merkitsee, että kun me katselemme aurinkoa, niin me näemme auringon semmoisena kuin se oli vähän yli kahdeksan minuuttia sitten. Kun me katselemme kaukaisia tähtiä, niin me tiedämme, että muutamista tähdistä on kestänyt vuosikausia, ennenkuin valo on niistä ennättänyt tänne. On myös tähtiä, joista kestää miljoonia, satoja miljoonia vuosia, ennen kun valo ennättää tänne. Tällaisen teleskoopin avulla voi myös valokuvata tähtitaivasta, ja silloin saamme noita tähtiä äärettömän paljon enemmän tuohon valokuvaan kuin mitä me osaamme paljaalla silmällämme nähdä. Avaruus on täynnä noita aurinkoja, hirmuisen kaukaisia aurinkoja, joista valo kulkee tänne miljoonia, biljoonia vuosia, ikuisuuksia. Kuitenkin se valo lopulta tulee.

Ymmärrämme siis, että kun katselemme jotain hyvin kaukaista tähteä, jotain tähteä, josta valon tulo kestää miljoonia vuosia, niin me emme näe tuota tähteä semmoisena kuin se on tällä hetkellä, vaan semmoisena kuin se oli miljoonia vuosia sitten. Se on voinut vaikka kuolla. Sitä ei enää ole olemassa, mutta me näemme sen yhä vielä. Ehkä se kuoli miljoonia vuosia sitten. Me näemme sen yhä. Sitä ei enää ole olemassa, mutta me näemme sen yhä vielä ja tulemme näkemään miljoonia vuosia

eteenpäin. Sitten vasta se häipy näkyvistämme. Mehän voimme ymmärtää myös seuraavan: Jos meillä olisi teleskooppi kyllin voimakas, semmoinen, joka kyllin paljon osaisi suurentaa asioita, ja jos me suuntaisimme tuon teleskoopin Marsiin, niin Mars tulisi aivan lähelle meitä tuossa teleskoopissa, emmekä me näkisi enää vain paljaita mantereita ja meriä, vaan me näkisimme siellä eläviä olentoja ja kaupunkejakin. Jos me saisimme tuon maailman kyllin lähelle, niin me näkisimme ihmisiä, jotka liikkuvat metsissä ja maanteilla, eläviä olentoja, mikäli niitä nyt on siellä Marsissa. Oletamme kuitenkin, että näitä eläviä olentoja siellä on. Mutta me emme näe tätä kaikkea sellaisena kuin se on tällä hetkellä, vaan semmoisena kuin se oli muutamia minuuttia aikaisemmin. Emme voi tätä epäillä, sillä jos meillä olisi vain kyllin voimakas teleskooppi, niin me näkisimme todella kaiken tämän tuon tähden pinnalla. Jos meillä olisi teleskooppi sellainen, joka voisi vetää tähden, josta valo kestää miljoonia vuosia, ennenkuin se tulee tänne, aivan lähelle maapalloa, niin me näkisimme millainen elämä siellä oli miljoonia vuosia sitten. Me näkisimme kaikki elävät olennot miljoonia vuosia sitten. Tätä vastaan emme voi mitään väittää. Sen oma kokemuksemme meille todistaa. Sen järkemme meille todistaa. Kysymys ei ole siitä, etteivätkö kuvat olisi olemassa kaikesta mitä tapahtuu. Meidän ei tarvitse ajatella muuta kuin että osaisimme lentää avaruuteen ja lentää niin kauas, että valo tästä paikasta kulkisi maapallolle miljoonassa vuodessa. Mitä me silloin näkisimme? Me näkisimme tietysti, mitä maapallolla tapahtui miljoona vuotta sitten. Kun meillä vain olisi sellainen teleskooppi, niin me näkisimme yksityiskohtia myöten, mitä maapallolla tapahtui miljoona vuotta sitten. Ei ole kysymys siitä, etteivätkö kuvat olisi olemassa. Kuvat ovat. Ne lähtevät valon mukana. Valo, eetteriaalot, eetterin vibrationit leviävät avaruudessa yhtämittaa. Jokainen meidän kädenliikkeemme leviää ikuisuuksiin. Se menee eetteriaalioilla kuinka kaukasiin tähtiin tahansa. Ei mikään häviä. Itse tapahtumat häviävät semmoisenaan tässä

harhojen maailmassa, mutta kuva siitä jää olemaan muistona eetterissä, muistona akaashassa. Kysymys ei ole siitä, etteivätkö muistot olisi olemassa, tarkat valokuvat kaikesta mitä tapahtuu. Myöskin äänistä, liikkeistä ja kaikesta. Ei ole kysymys siitä etteivätkö ne olisi olemassa. Ne ovat olemassa, ja niitä ei voi hävittää. Kysymys on vain siitä, voivatko elävät olennot saada semmoisia teleskooppeja ja kaukokuulotorvia, joiden avulla he voivat havaita näitä muistoja, näitä eksaktisia valokuvia, näön, kuulon ja sellaisten muodossa. Kysymys on vain siitä.

Nythän tuli jo todistetuksi juuri näiden vibrationien, oktaavien avulla, että näkymätön maailma on olemassa, ja että me kyllä olemme tajuavia olentoja, henkiolentoja, sen me tiedämme. Me tiedämme, että meidän tietomme ympäröivästä maailmasta on rajoitettu sen kautta vain, että meillä ei ole kyllin monta aistia. Kyllä meillä on mahdollisuus tajuta mitä tahansa. Kaikkia näitä näkymättömiä maailmoita, kaikkia näitä väreilyjä, joista emme ole tietoisia. Ei mikään sitä estäisi. Meidän tajuntamme voisi kyllä sitä kestää. Ei tajunta mitään tietoa pelkää, me olemme vain kykenemättömiä ottamaan sitä tietoa vastaan. Mutta koska me olemme henkiolentoja ja tajuavia olentoja, niin emme voi mennä sanomaan, etteikö meissä voisi puhjeta semmoinen aisti, joka asettaa meidät yhteyteen tuon näkymättömän kanssa. Sillä niin paljon me tiedämme omasta tajunnastamme, ettei se ole ajan ja paikan rajoittama. Aika ja paikka palvelevat sitä. Se on kyllä tässä fyysisessä ruumiissa ajan ja paikan rajoittamia, mutta kuitenkin voimme itse asiassa lentää kuinka kauas tahansa. Etäisyydet eivät tee haittaa. Voimme hyvin kuvitella kävelevämme Marsiin. Jos meillä on hyvä mielikuvitus, niin voimme kuvitella millaista Marsissa on. Voimme tällä tavalla kaikenlaista kuvitella. Se johtuu juuri siitä, että meidän tajuntamme ei sinään ole rajoitettu. Henkiolentoina me olemme kyllä hyvin merkittäviä, ja meillä on mahdollisuus kaikkea tietää. Henkiolentoina, tajunnallisina olentoina, meillä on siis mahdollisuus kaikkeen tietoon. Me voimme teoreettisesti

kaiken tietää, jos vain osaisimme kehittää itsessämme niitä yhtymäkohtia, jotka meiltä puuttuvat, niitä aisteja. Teoreettisesti tämä on todistettua. Ihminen on kaikkietävä. Kaikki uskonnotkin sanovat, että ihminen on jumalallinen olento. Meillä on samat mahdollisuudet kuin Jumalalla. Me voimme kehittyä jumalallisiksi sillä tavalla, että voimme kaiken tietää.

Käännymme nyt tuohon toiseen linjaan. Katsomme hiukan tunteen linjaa pitkin ja kysymme siltä kannalta totuutta. Mitenkä totuus on siltä kannalta katsoen? Mitä me pyydämme elämältä tunteen kannalta? Mitä me etsimme? Olemme jo päässeet selvyteen siitä, mitä ihminen etsii järjellään, hän etsii tietoa. Mutta mitä hän etsii tunteellaan? Hän etsii harmoniaa. Sopusointua. Onnea. Mikä on onni? Mihin se perustuu?

Onni on sitä ja se perustuu siihen, että me olemme sopusoinnussa ympäristön kanssa. Jos ihminen on sairas, niin hän ei ole täysin onnellinen. Miksikä ei? Sentähden, että hänen omassa ruumiissaan on hänellä jotakin, jonka kanssa hän ei ole sopusoinnussa. Ihminen tietää, että hänen ruumiinsakin on hänellä jotain ulkokohtaista, jotain objektiivista. Se ei ole sama kuin hänen tajuntansa. Kun ihminen on täysin terve, niin hän ei tiedä ruumiistaan mitään. Se on kuin hänen ruumiinsa olisi yhtä tajuntaa. Hän on yksi tajuava olento. Mutta jos hänen ruumiinsa on epäkunnossa ja sairas, niin se on kuin asettunut ulkopuolelle.

Jos ihminen sanoo itselleen: „Minä olen onneton” ja tutkii itseään, minkä tähden hän on onneton, niin syy on aina siinä, ellei syy ole hänessä itsessään, että hän ei ole täysin sopusoinnussa ympäristön kanssa. Hänellä voi olla esim. kotiolot semmoiset, että ne eivät ole täysin harmonisia ja onnellisia. On aivan jotain kahnausta ja riitaa kodissa, ja silloin hän sanoo itselleen, ettei hän ole onnellinen. Ollakseen onnellinen hän juuri kaipaa sopusointua ja harmoniaa tunne-elämässään.

Moni ihminen erehtyy tämän takia. Usein voi äitikin erehtyä lastensa suhteen. Lapset ovat hyvin oikullisia, vilkkaita, villedä, eläviä. Äiti elävänä olentona kaipaa tietysti onnea ja sopusointua

ja rauhaa. Hän sanoo lapsilleen: „Olkaa nyt hiljaa ja nätisti.” Jos lapset ovat hyvin itsepäisiä ja oikullisia, niin hän voi päästäkseen rauhaan sanoa: „Antaa lasten tehdä mitä he tahtovat.” Hän ei viitsisi enää riidellä sen rauhan vuoksi, vaan antaa lasten tehdä mitä tahansa. Nyt ne juoksevat pihalle ja likaavat puhtaat vaatteensa. Äiti ajattelee: „Minä tahdon, että kaikki on sopusointuista, ja minä annan heidän tehdä miten tahtovat.” Tietysti moni äiti voi mennä liian pitkälle ankaruudessaan, mutta jokainen myöntää, että tällainen leväperäisyys ei ole mitään kasvatusta. Ei se ole kasvatusta, että annamme lasten tehdä, mitä ikinä he haluavat. – „Nyt me otamme seinäkellon alas ja katsomme, mitä siinä on sisällä.” Jos lapset saavat tuollaista päähänsä ja me annamme sen tapahtua, niin se ei ole mitään kasvatusta. Kyllä me arvostelemme sellaisia äitejä ja sanomme, että se ei ole mitään kuria. Mitä niistä lapsista tulee, joita ei neuvota ja ohjata? Täytyyhän lapsia opettaa tottelemaan ja hillitsemään itseään. Elämässä sitä kuitenkin vaaditaan. Mutta onhan olemassa äitejä, jotka ihan sulassa rakkaudessa niin tekevät. Äiti hemmottelee poikaansa niin äärettömästi, ettei pojasta tule mitään. Hänestä voi tulla juoppo. Hänen täytyy lopulta viedä kaikki, minkä äiti ansaitsee. Äiti on vanha leski ja tekee ahkerasti työtä, ja sitten poika tulee äitinsä luo ja pyytää rahaa. Hän ottaa rahat äidiltään ja lähtee jälleen juomaan. Lopulta poika tulee ja vie väkivaltaisesti äidiltänsä rahoja, hänen rukouksistaan välittämättä, ja sitten hän voi vielä loppujen lopuksi varastaa äidiltänsä. Se on kaikki johtunut liiallisesta hemmottelusta. Me näemme semmoisia traagillisia ihmisiä.

Ottakaamme vielä toisenlainen esimerkki, aviopari. Vaimo rakastaa kauniita vaatteita, hajuvesiä, kauniita kenkiä ja muuta sellaista. Mies on hukassa. Hänellä ei olle kylliksi varoja näihin hienoihin pukuihin, silkkihameisiin. Hänellä ei riitä varoja. Hän kavaltaa. Hän ottaa rahat kassasta, joka on jätetty hänen huostaansa. Hän väärentää ehkä jonkin vekselin. Ensin hän tietysti vain lainaa kassasta. Hän lainaa. Hänen sydämensä ei

anna myöten, että hän näkisi vaimonsa kärsivän. Hän itsekin rakastaa sitä, että hänen vaimonsa on hienosti puettu. Mutta rahat eivät riitä. Täytyy ottaa kassasta. Lopulta tulee kaikki ilmi, ja silloin sanoo vaimo: „Miksi sinä et sanonut minulle mitään? Hyi.” Ei vaimo osoita häntä kohtaan mitään rakkautta. Ei vaimo palkitse häntä. Mies on kuitenkin koko ajan uskonut, että hän uhraa rakkauden takia. Kun vaimo saa tietää miehensä väärennyksestä, niin ei hän palkitse häntä millään rakkaudella.

Me olemme nähneet näistä esimerkeistä, että harmonia ja sopusointua ei saa sillä tavalla etsiä. Vaikka sydän kuinka sanoisi, että niin pitää tehdä, niin ei sitä sittenkään pidä niin tehdä. Se ei ole totuuden tiedon kanssa yhteydessä. Me emme saa koskaan etsiä harmoniaa totuuden kustannuksella. Äidin täytyy sanoa totuus lapselleen. Mies ei saa peittää asioiden tilaa vaimoltaan. Hän ei saa kohdella vaimoaan korutavarana, vaan ystävänä. Sitten on toinen kysymys, pysykö harmonia vai meneekö se. Ellei harmonia kykene lepäämään totuuden pohjalla, sitä harmoniaa ei voi olla olemassa. Miksikä ihmiset niin paljon erehtyvät tässä suhteessa? He tekevät sen rauhan nimessä, rakkauden nimessä ja hyvän sovun nimessä. Totuuden kustannuksella. Minä en sano totuutta, jotta en häiritsisi ihmisiä. Se herättää vain pahaa verta. Ei, totuus on auktoriteetti. Jos minä totuuden tiedän, täytyy minun se sanoa, vaikka hirtettäisiin, vaikka ristiinnaulittaisiin. Niinhän on ennenkin tapahtunut. Kaikki, jotka ovat totuuden sanoneet, ovat tulleet ristiinnaulituiksi ja hirtetyiksi, hakatuiksi palasiksi ja keitetyiksi ja paistetuiksi siitä yksinkertaisesta syystä että ihmiset rakastavat näennäistä onnea enemmän kuin todellista onnea totuuden pohjalta.

Kun nyt tulemme kolmanteen linjaan, tahdon linjaan, niin kysymme: Mikä on totuus siinä linjassa? Jos ihmisellä on vapaa tahto, kun hänellä nähtävästi on vapaa tahto, niin mitenkä hänen pitää menetellä? Ihminen saa luonnon puolesta menetellä niin kuin hän itse tahtoo. Luonnon puolesta. Minä saan varastaa,

murhata, minä saan tehdä mitä tahansa. Elämä, Jumala, ei minua siitä estä. Me ihmiset olemme kyllä kostonhaluisia. Alkeellisimmissa oloissa, jos minä murhaan toisen, niin ellei minua itseäni murhata, niin ainakin joku läheisistäni murhataan. Ja se kestää vuosikymmeniä ja vuosisatoja tuo tuollainen koston homma. Luonto ei aseta esteitä. Elämä ei aseta esteitä. Mutta me ihmiset koetamme kyllä asettaa esteitä. Minkä tähden? Sen tähden, että me tunnemme sisässämme: „Se on väärin tehty.” On väärin tehty, jos joku valehtelee, on väärin tehty, jos joku murhaa ja väärentää. Me tunnemme sen ja tiedämme sen. Se on meidän olemuksessamme. Me olemme henkiolentoja, me olemme moraalisia olentoja ja tahto-olentoja.

Mikä on meidän tahtomme? Mitä ihmisen pitää tahtoa? Ei hänen pidä tahtoa semmoista, joka aiheuttaa vastustusta. Ei hänen pidä tahtoa semmoista, joka herättää koston tunteita. Hänen pitää tahtoa semmoista, mitä elämä ja luonto tahtoo. Totuus on siinä, että me tahdomme, mitä Isä Jumala tahtoo. Mitä elämän sisin moraalinen tahto tahtoo sitä meidän pitää oppia tahtomaan. Se on totuus. Se on se yksi tahto, joka on elämän välttämättömyyden laki.

Mehän rukoilemme: „Isä meidän, joka olet taivaissa, tapahtukoon sinun tahtosi maan päällä niinkuin se tapahtuu taivaassa.” Me olemme oppineet niin rukoilemaan, ja me tunnemme, että se on totta. Minä tunnen, että elämässä on tahto, joka täyttää korkeuksia. Sen tahdon pitäisi täyttyä myöskin maan päällä, myöskin nykyisessä maailmassa. Sitä me kaipaamme ja ikävöimme, sitä Isän tahtoa, jonka pitäisi tapahtua. Mistä se voimme sen isän tahdon tietää? Meissä on niin paljon haluja, erilaisia tahtoja ja ikävöimisiä. Mistä me voimme siis tietää, mikä on Jumalan, Isän tahto? Me emme sitä niin umpimähkään tietäisikään, ellei olisi niitä auktoriteetteja, jotka ovat tämän tahdon ilmituoneet, ellei meillä olisi sellaisia suuria Isän lähettiläitä, Buddhoja ja Kristuksia ja ennen kaikkea semmoinen Isän poika, kuin Jeesus Kristus. Hän on meille ihmisille

ilmituonut, mikä Isän tahto on. Rakastakaa, rakastakaa! Aina. Viimeiseen hetkeen saakka. Unohtakaa itsenne ja rakastakaa! Se on Isän tahto. Sen on meidän Vapahtajamme, meidän Mestarimme meille ilmoittanut. Emme voi tietää Isän tahtoa ennen kuin tunnemme omassa olemuksessamme sitä, ennenkuin kuuntelemme niitä, jotka Isän tahtoa täyttävät. Emme voi tietää Isän tahtoa, ellemmme kuuntele niitä, jotka koko olemuksellaan totuuden tietävät, jotka järjessään ovat kaikkietäviä, jotka tunnossaan ovat sopusoinnussa kaiken elävän kanssa, koska he eivät pyydä mitään muuta kuin totuutta ja jotka tahdossaan ovat Isän tahdon täyttämiä, koska eivät mitään omaa pyydä, vain Isän tahdon täyttämistä, jossa on iankaikkinen autuus. Ne ihmiset ovat meille auktoriteetteja. Niitä me tarvitsemme.
